

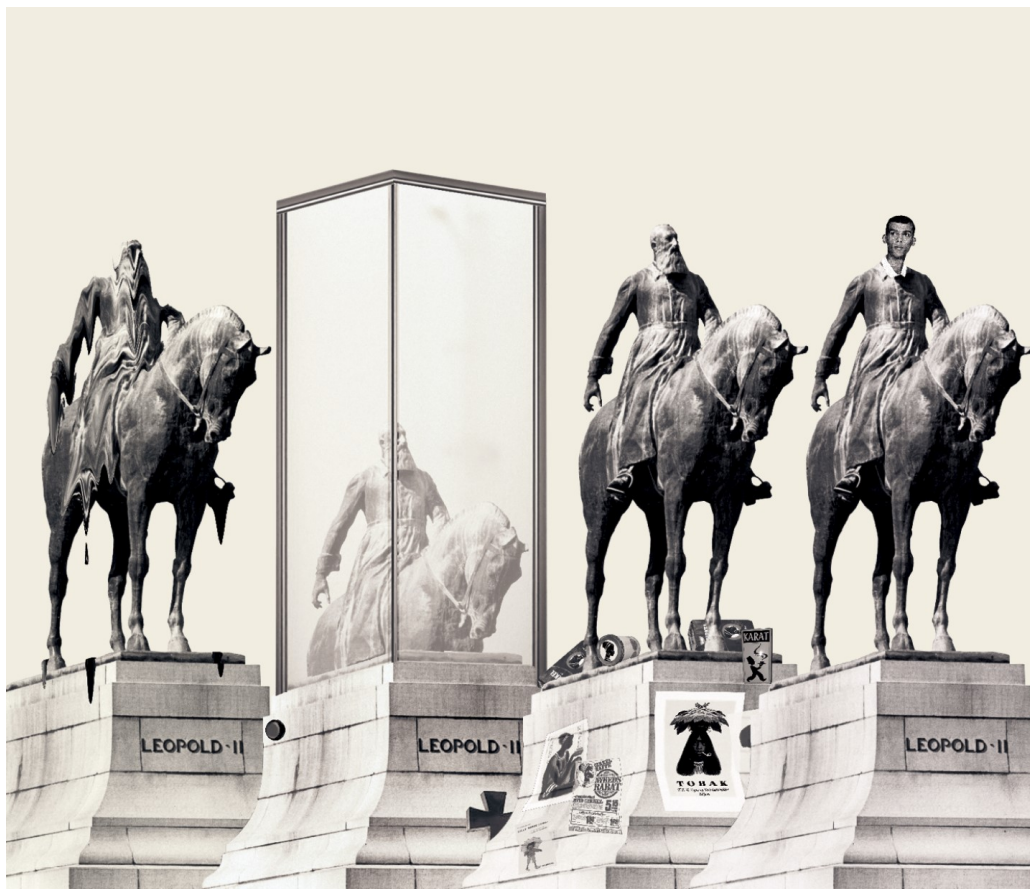
Smelt ham! Vi har bedt fire kunstnere gå løs på statuen af en af kolonitidens store skurke

Hvad hvis man frem for at fjerne statuer af slaveejere lod samtidskunsten behandle dem?

DEL ARTIKEL

Mads Thorup Thomsen

 JESSE JACOB (VISUALISERING AF DE FIRE KUNSTNERES IDÉER. SE ARTIKEL)

KULTUR

17. juni 2020

De seneste uger er offentlige statuer af kolonitidens skurke blevet ødelagt eller lovet fjernet i blandt andet USA, England og Belgien, og også i Danmark diskuteres de fysiske minder fra vores egen fortid som slavenation.

Vi har bedt fire danske kunstnere foreslå en bearbejdelse af en statue af kong Leopold 2. af Belgien, der stod i spidsen for 1800-tallets brutale kolonisering af Congo.

Smelt ham en smule

Kristoffer Ørum. Billedkunstner, uddannet på Det Kongelige Danske Kunstakademi i 2006. Lavede i 2019 udstillingen Putins næse, der arbejdede med legemliggørelse af Vladimir Putins magt og blandt andet bestod af rødbeder og 3D-printede næsemødder

 JESSE JACOB (VISUALISERING AF KRISTOFFER ØRUMS IDÉ)

– *Hvad ville du gøre ved statuen af kong Leopold 2.?*

»Han sidder deroppe enormt veltilpas på sin hest og er i balance. Det er en klassisk magtpositur – han har kontrol over situationen og kontrol over sin hest. Derfor virker det for mig oplagt at smelte statuen. Bronze har et smeltepunkt på omkring 1.000 grader, så det er muligvis mere spekulativt end praktisk, men hvis man forestiller sig, at man tog statuen og smeltede den delvist, så han blev endnu tykkere, hans hoved faldt slapt til siden, og hesten mistede fodfæstet, så det så ud, som om han var ved at skvatte, og det hele var ved at falde fra hinanden ... Det ville være det modsatte af det meget symmetriske og kontrollerede udtryk, som skulpturen har nu. Jeg forestiller mig, at han vil glide ud over soklen til den ene side og dryppe ukontrolleret ned på jorden på vej til at blive opløst.«

– *Hvorfor kunne det være en opgave for kunsten at omarbejde historiske statuer frem for at få dem fjernet eller bare lade dem være?*

»Sammen med den vigtige kritiske bevidstgørelse om, hvad der faktisk skete i kolonifortiden, føler jeg et behov for at udvikle nogle metoder til at undgå at give de fragmenter af fortiden, der omgiver os i Europa, for meget magt over os. For ud over at se dem som monumenter for en skrækkelig fortid er de også steder, hvor duer skider, børn leger, og fulde folk brækker sig. Lad os prøve at se, om vi kan misbruge og forvanske nogle af de her monumenter, så de mister deres oprindeligt heroiserende funktion og monumentale udtryk.«

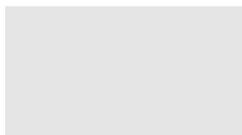
»Jeg synes også, at der er behov for en diskussion af, om vi har brug for de her heroiske figurer overhovedet. Frem for at fjerne Leopold og måske erstatte ham med en anden heroisk figur længes jeg efter at se repræsentationer af figurer, der er mindre heroiske, iscenesatte og idealiserede. Man kunne håbe på, at en smeltet Leopold ville synliggøre den heroiske nationalistiske iscenesættelse, der er med til at vanskeliggøre en egentlig diskussion af, hvordan vi skal gøre op med den globale ulighed, kolonitiden har efterladt os med.«

– *Hvilket udtryk ville det skabe, hvis han var halvvejs smeltet?*

»Jeg håber, at man ville have en fornemmelse af, at han var i proces i stedet for at være stabil. At han var til forhandling i stedet for at være helt færdig. Den bronze, som skulpturen består af, signalerer det modsatte: Det er et sindssygt stabilt materiale, der signalerer, at selv når menneskeheden går under, vil de her monumenter stå tilbage. Så at smelte den giver en fornemmelse af, at noget, der skulle være for evigt, alligevel kan forandres. Og med det ville der komme en fornemmelse af, at man kan tænke ham på en anden måde – ikke som den heroiske figur, men som den masse-morder, han var.«

Tryk på en knap, og få ham til at forsvinde ned i jorden

Jessie Kleemann. Poet, billed- og performancekunstner. Står blandt andet bag værket 'Pelskravekjole' fra 2012, hvor hun tog den traditionelle, grønlandske perlekrave og gjorde den lang som en kjole

Visualisering af Jessie Kleemanns idé.

📷 JESSE JACOB

– *Hvad ville du gøre ved en statue som den af kong Leopold 2.?*

»Jeg ville lave noget science fiction ud af det. Det kunne være sjovt, hvis man kunne få statuen til at forsvinde. Der skulle være en knap, som alle kunne

trykke på, og så ville den forsvinde ned i jorden eller komme op igen. Det skulle være ligesom et elevatortårn, som kører ned i undergrunden. Man kunne jo også bare fjerne den helt, men der er en sær tilfredsstillelse ved selv at få lov til at bestemme, om den er der. Det er meget mere demokratisk – som kunsten jo gerne skal være.»

»Så kunne man lave et foredrag eller et show eller noget teater på stedet, mens den var nede i jorden. Sådan at man selv havde ordet. Der skulle altid være nogle kunstnere eller nogle historikere til stede. De kunne skiftes i stedet for, at deres performance eller foredrag var de samme. Jeg ville også gerne stille et stort kors og kister op omkring statuen. Det er et billede, som jeg synes er ret stærkt.»

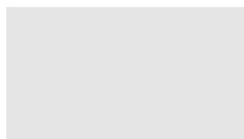
»Jeg kan godt forstå, at man gerne vil destruere ting. Kunstnere destruerer også deres egne værker. Men der er noget med kolonihistorien, som vi alle sammen deler, og som jeg synes er ret vigtigt, at vi får talt om. Ikke fordi det bare skal leve videre som en kendsgerning. Men vi skal lave nogle modfortællinger hele tiden, som er vores egne, så vi kan bestemme over den.»

– *Hvorfor kister og sorte kors?*

»Jeg var engang med til at lave en performance over netop kong Leopold 2.s brev til missionærerne, hvor han fortæller, hvordan de sorte skulle behandles. Hvad man skulle gøre, og hvordan man skulle bruge Biblen til at lade de sorte forstå, at de er undermennesker. Det var et virkelig forfærdeligt brev, som blev fundet i en Bibel. Og så tænkte jeg, at religion altid bliver brugt til nogle andre formål, end den egentlig burde bruges til. Så man kunne lave nogle stærke billeder med kisterne og de sorte kors for at få folk til at forstå, hvad et kors er, og hvad en kiste er. Det ville være ligesom et mindesmærke over de døde – lidt ligesom Vietnam-mindesmærket i Washington, DC med navnene på de døde.»

Lav en skulpturel kirkegård

Kristian von Hornsleth. Billedkunstner uddannet ved Kunstakademiets arkitektskole 1994. Blandt andet kendt for sit Uganda-landsbyprojekt, som gik ud på at få en landsby til at tage hans efternavn til gengæld for en gris eller en ged

Visualisering af Kristian von Hornsleths idé.

📷 JESSE JACOB

– *Hvad er din løsning?*

»Det at begynde at lave om på kunstværkerne, det synes jeg er en katastrofe. Monumenterne er født i en tid, hvor privilegerede mennesker undertrykte andre, og derfor skal vi også i dag mindes om, at demokratiet har rykket sig de seneste 200 år. Det er trods alt blevet bedre for mange mennesker.»

»Enhver storby skulle derfor i stedet have en skulpturel kirkegård, hvor man kunne stille de ting op, der ikke har fulgt med udviklingen. Alle de værker, der tydeligvis hylder overgreb. Og så skulle man samle dem med en ordentlig forklaring på, hvad de engang symboliserede, så eksempelvis skoleelever kunne komme ud og se, hvordan det var i gamle dage.»

»Men jeg synes, det kunne være fedt at lave en installation af alle de her store, åndssvage kunstværker og så sætte dem i kontekst, så man kunne gå rundt i en skulpturel kirkegård – en kunstnerisk kirkegård – hvor vi kunne

lære af vores fejl. Det kunne være et skidespændende museum.«

– *Hvilke værker skulle ellers være der?*

»Alle de her koloniting. Også indretningsgenstande, lamper, tekander, alt muligt, som har racistiske henvisninger. Og så kunne man forklare ungerne, hvorfor det var så slemt.«

– *Hvorfor ikke ændre direkte på statuerne?*

»Det synes jeg er plat og ærgerligt. Men hvis der ikke er nogen større kulturel værdi ved en statue, kunne det jo være meget sjovt at skære hovedet af den. Så bliver det en happening i sig selv. Så bliver den happening en del af den samtidige diskurs, som vi har nu, og som egentlig ikke har meget at gøre med de overgreb, der foregik.«

»Men kong Leopold-statuen er jo en flot skulptur, det er ret svært at støbe de der bronzeskulpturer. Det er noget af en bedrift. Og så er det så interessant, at den er lavet med et fuldt ubehageligt overlæg.«

»Vi skal ikke ødelægge kultur. I stedet for at smadre den der statue af Saddam Hussein skulle man hive den ned og sætte den på museum. Vi har altid fået at vide, at vi skal lære af historien. Ved at ødelægge tingene lærer vi ingenting. Så kommer der bare en ny diktator.«

– *Hvad ville vi få ud af den kulturelle kirkegård?*

»Læring. Den eneste modgift mod undertrykkelse, demagogi, fake news og svindlere er videnskab, kultur og oplysning. Jo mere dannede vi er, desto mere forstår vi at leve i et fællesskab.«

– *Hvorfor er det bedre, at den står på en kulturel kirkegård end i byen?*

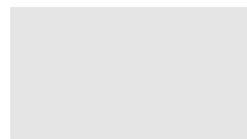
»Fordi i byen har den en samlende arkitektonisk central placering, som gør, at energierne flyder hen imod dette monument. Hvem ønsker at have et monument af en morder stående i sin by?«

– *Hvordan adskiller den kulturelle kirkegård sig fra de museer, vi allerede har i dag?*

»Museer i dag indeholder en utopi om fremtiden, om hvordan forstår vi fremtiden, hvilke ideer der er på bordet til at leve et mere fuldendt liv i balance med hinanden. Kirkegården ville være et mere historisk, etnografisk, forklarende, zoologisk museum fra gamle dage. En samling af fejl og svipsere.«

Skift hovedet ud med Stromaes

Lilibeth Cuenca Rasmussen. Billed- og performancekunstner og professor på akademiet i Bergen. Blandt andet kendt for videoperformancen 'Familiy Sha La La', der er en kommentar til familieidealet

Visualisering af Lilibeth Cuenca Rasmussens idé.

📷 JESSE JACOB

– *Hvad vil du gøre ved statuen?*

»Hvis man skulle gøre noget, så tænker jeg, at man skulle finde en kendt belgisk kontemporær person, som er sort, og sætte hovedet på rytterstatuen i stedet for kong Leopolds. Nu er jeg ikke så bekendt med Belgien, men jeg tror, det skulle være rapperen Stroma. Det skulle kun være hovedet, der blev skiftet ud, fordi kroppen vel bare er et symbol på en rytter – jeg ved ikke, om Leopold overhovedet så sådan ud.«

»Stromaes hoved ville symbolisere folket, fordi musik måske er den kunstform, der når ud til flest folk. Der er mange, der ikke læser bøger eller ser billedkunst, men alle har et forhold til musik. Det er en af de mest demokratiske kunstformer, der findes.«

»Rytterstatuen er jo en klassiker ligesom Madonna med barnet. Jeg kunne forestille mig, at den kunstner, der har lavet den, kun har kigget lidt på kong Leopold en gang imellem. Rytterstatuer ser bare sådan ud. Og så er det jo lidt ligesom de der tivoliting, hvor man stikker hovedet ind i et hul og sætter et nyt ansigt på en krop. Det skulle så være en kendt, belgisk person, og jeg synes, Stromae er cool.«

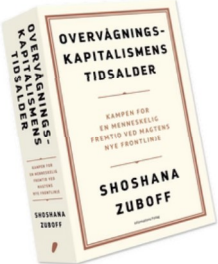
– *Hvilket signal ville det sende?*

»At Stromae er en del af populærkulturen ville nok gøre det mere demokratisk end et billede af eliten – folket skal have sin plads. Og at han er sort ville vise, at folk, der ikke er ariske, også har en plads i det samfund, de lever i.«

– *Hvad tænker du om i stedet at ødelægge statuen?*

»Hvis man skal gøre det, så er det for ikke at hylde de personer mere. Men man kan ikke fjerne historie. Det kan man ikke, selv om man gerne ville. Jeg synes faktisk, det er fedt at se skulpturer fra den tid, men jeg synes også, det ville være fedt, hvis de var fjernet fra det offentlige rum. Jeg ville gerne nyde dem i et territorie, hvor de var samlet. Jeg synes ikke nødvendigvis, de skal ødelægges. Det nemmeste er jo at tage fat i symbolerne, men det er sværere at ændre strukturerne i samfundet. Det er det, vi skal bruge vores energi på. Det optimale ville efter min mening være at fjerne dem fra det offentlige rum og skabe en park fyldt med skulpturer med politiske symboler.«

AKTUELLE BØGER FRA INFORMATION

Overvågningskapitalismens tidsalder (Paperback)
Shoshana Zuboff
Kr. 237,95
<<https://butik.information.dk/products/overvagningskapitalismens-tidsalder>>

Hvordan løser vi fremtidens fertilitetsproblemer?
Lone Schmidt & Anja Pinborg
Kr. 41,95
<<https://butik.information.dk/products/hvordan-loser-vi-fremtidens-fertilitetsproblemer>>

Kunstner i arbejde
Bojana Kunst
Kr. 254,95
<<https://butik.information.dk/products/kunstner-i-arbejde>>

Vi kan kun være fjender
Peter Pomerantsev
Kr. 147,95
<<https://butik.information.dk/products/vi-kan-kun-vaere-fjender>>

Du sparer 15% på bøger som abonnent på Information
<<https://butik.information.dk/>>